

● Doc. RNDr. Vladimír Skalický, CSc. (1930–93), byl vynikajícím českým terénním botanikem a mykologem. Oba tyto obory dovedl skvěle propojit svým zájmem o parazitické mikroskopické houby, především vřetenatky, padlí, ale také o další skupiny parazitických hub, k jejichž určení a studiu je potřeba bezpečně znát i hostitelskou rostlinu. Studium na Přírodovědecké fakultě u prof. Cejpa zakončil diplomovou prací na téma Příspěvek k monografii čsl. druhů čeledi *Peronosporaceae* excl. rod *Peronospora* Corda se zřetelem k jejich hospodářské důležitosti. Poté nastoupil jako asistent na kryptogamologickém oddělení katedry botaniky, kde se přes 30 let věnoval jak taxonomii a ochraně cévnatých rostlin, tak studiu taxonomie, ekologie a fytopatologického významu zástupců čeledi vřetenatkovitých (*Peronosporaceae*). Podílel se na výchově mnoha studentů – budoucích odborníků nejen jako primý vedoucí jejich prací, ale

též jako konzultant botanických, fytopatologických, ekologických, ochrannářských nebo bibliografických problémů širokého spektra zájemců z mnoha vysokých škol nebo akademických ústavů.

● Prof. RNDr. Zdeněk Urban, DrSc. (1923–2000), se po celou svou odbornou kariéru na PřF UK věnoval mikroskopickým houbám a své studenty vedl k zájmu právě o tuto oblast vědecké mykologie. Již v r. 1954 se stal asistentem u prof. Cejpa a jeho dizertace pojednávala o taxonomii vřecovýtusných hub řádu Diaporthales. V další části života studoval zejména fytopatologicky významné skupiny – rzi (Uredinales) a sněti (Ustilaginales) – a specializoval se především na taxonomii a biologii travních (graminikolních) rzí. Byl autorem mnoha prací analytických i syntetických, jejichž příkladem může být obsáhlá monografie travních rzí nebo Catalogue of rust fungi of the Czech and Slovak Republics, vydaný až 9 let po jeho smrti.

● RNDr. Mirko Svrček, CSc. (1925–2017), je příkladem vědeckého pracovníka, který se celý život profesně věnoval mikroskopickým houbám, především terčoploďným (vřecovýtusným) houbám s plodnicí typu apotecium). Po dokončení vysokých studií (opět žák K. Cejpa) nastoupil jako vědecký pracovník do Mykologického oddělení Národního muzea, kde působil do pozdního věku, dokud mu to zdravotní stav dovolil. Prováděl nejen revize rodů a druhů mikroskopických hub, ale popsal i mnoho nových druhů, byl autorem určovacích klíčů a článků popularizujících mykologii.

● Doc. RNDr. Olga Fassatiová, CSc. (1924–2011), další významná žačka prof. Cejpa – jejímu vědeckému životu a práci věnujeme následující příspěvek.

Použitou literaturu najdete na webové stránce Živy.

Alena Kubátová

Vzpomínka na Olgu Fassatiovou (1924–2011)

Studium mikroskopických vláknitých hub v druhé polovině 20. stol. u nás velmi silně ovlivnilo několik žen: Olga Fassatiová, Věra Holubová-Jechová, Ludmila Marvanová, Vlasta Čatská a Marie Váňová. V tomto článku bych chtěla připomenout doc. RNDr. Olgu Fassatiovou, CSc., jako zakladatelku Sbírků kultur hub (CCF), o níž se píše na jiném místě tohoto čísla Živy (str. CXXV a 231).

Olga Fassatiová se po válce ještě s dalšími pracovníky pod vedením prof. Karla Cejpa (viz předchozí článek) podílela na budování mykologického oddělení tehdejšího Botanického ústavu a později katedry nižších rostlin Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Zpočátku se specializovala na entomofágní, fungikolní a půdní hyfomycety. Právě izoláty z těchto studií spolu s převzatou sbírkou dřívějšího Biologického ústavu ČSAV daly základ výše zmíněné Sbírci kultur hub (CCF), která byla r. 1965 přijata do Československé sbírky mikroorganismů (později Federace československých sbírek mikroorganismů, FCCM). Fotografie z této doby je zařazena u článku K. Prášila na str. CXXVIII.

Nejsilnější vzpomínky na paní docentku mám spojené s energií a vitalitou, které provázely veškerou její činnost a velmi kontrastovaly s její subtilní postavou. Se svou téměř nevyčerpatelnou energií bojovala za podporu Sbírků kultur hub na různých frontách, především na ministerstvu školství a v České komisi pro vědecký a investiční rozvoj. Pro Sbíрку také během let získala nové místo laborantky i vědeckého pracovníka, zavedla zde metodu lyofilizace (mrazového sušení – bliže v článku na str. CXXXV).

Organizační schopnosti uplatnila také ve Federaci československých sbírek mikroorganismů, když byla r. 1987 zvolena

její vedoucí. Navázala spolupráci se Státní komisí pro životní prostředí a získala jednorázovou dotaci pro činnost sbírek. Po sametové revoluci v r. 1989 byla zřízena i Nadace FCCM. Hlavním cílem bylo vytvořit ochranný „deštník“ nad sbírkami, ideálně zákon na ochranu sbírek mikroorganismů. Významný byl také záměr vytvořit společnou databázi českých a slovenských sbírek kultur mikroorganismů, jak je to běžné ve světě. Bohužel na začátku nového tisíciletí tato činnost postupně uhasla.

Entuziasmus Olgy Fassatiové se velmi dobře uplatnil i při vedení studentů, dokázala je nadchnout, případně přimět k výkonům, které by člověk ani nečekal.

Orientovala se v rozmanitých mykologických tématech a vyškolila tak početnou řadu studentů, z nichž někteří se stali jejími nástupci (např. Alena Nováková, Milan Gryndler). Osobně jsem se s ní setkala v r. 1980. Právě ona mi odhalila fantastický svět mikroskopických hub a později byla vždy připravena poradit a nasměrovat k další práci.

Odborné znalosti dovedla předávat nejen studentům, ale i pracovníkům v hygienické, potravinářské a lékařské sféře, a to školením v rámci Mykologických kurzů. Probíhaly v letech 1971–2004 a pracovníci z praxe je velice vítali a oceňovali. Od konce 80. let jsem se těchto kurzů jako praktikantka účastnila a získávala tak první pedagogické zkušenosti, ale i cenné kontakty s odborníky z různých praktických oborů, kde se mykologie uplatňuje.

Olga Fassatiová je autorkou nebo spoluautorkou více než 60 původních vědeckých prací v oblasti taxonomie a ekologie mikroskopických hub (viz Čatská 1985 a Kubátová 2004). Popsala několik nových druhů hub (např. *Sagenomella bohemia*, dnes *Talaromyces bohemicus*), zabývala se podrobně rody *Humicola* nebo štětičkovec – *Penicillium*. Své odborné zkušenosti shrnula do příručky o mikromycotech Plísně a vláknité houby v technické mikrobiologii (1979), kterou po dlouhá léta používali pracovníci v praxi, mykologové i studenti a byla přeložena do angličtiny, polštiny a maďarštiny. Habilitační práci (jako bohatý soubor svých odborných prací) obhájila až r. 1992, kdy byla již v důchodu.

Její vstřícný přístup ke studentům, milá povaha a osobní skromnost nám bude stále příkladem.

Seznam použité literatury najdete na webové stránce Živy.

1 Olga Fassatiová na katedře botaniky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v r. 2004, kdy oslavila 80. narozeniny. Foto A. Kubátová